
Deontologia jurídica

PID_00275893

Joan Oset Piqué

Temps mínim de dedicació recomanat: 4 hores

Joan Oset Piqué

Advocat ICAB. Coordinador i vice-president de la Comissió de Deontologia Professional a l'ICAB.

L'encàrrec i la creació d'aquest recurs d'aprenentatge UOC han estat coordinats pel professor: David Martínez

Primera edició: setembre 2020
© d'aquesta edició, Fundació Universitat Oberta de Catalunya (FUOC)
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
Autoria: Joan Oset Piqué
Producció: FUOC
Tots els drets reservats

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència Creative Commons de tipus Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Índex

Introducció	5
1. Fonts de les obligacions. Normativa professional	7
1.1. La Llei com a primera font de les obligacions	7
1.2. La Constitució espanyola (CE). La Llei Orgànica del Poder Judicial	9
1.2.1. La Constitució espanyola (CE)	9
1.2.2. La Llei Orgànica del Poder Judicial (LOPJ)	10
1.3. L'habilitació legal per al desplegament de les normes deontològiques. La reserva de Llei	12
1.4. Normes específiques que regulen la professió	12
2. Les obligacions deontològiques i regles de l'exercici	14
2.1. Les relacions dels professionals de l'advocacia amb els seus clients	15
2.1.1. La llibertat i la independència dels professionals de l'advocacia	15
2.1.2. L'encàrrec professional. L'acceptació i la renúncia	16
2.1.3. El conflicte d'interessos	18
2.1.4. El full d'encàrrec	20
2.1.5. El dret d'informació	21
2.2. El secret professional	21
2.2.1. El secret professional. Definició. Extensions	21
2.2.2. El relleu del secret professional i de la confidencialitat	24
2.2.3. Excepcions en matèria de prevenció del blanqueig de capitals i terrorisme	24
2.3. Les relacions amb la part contrària	27
2.4. Les relacions entre professionals de l'advocacia	28
2.5. Les relacions amb l'Administració de Justícia	31
2.6. Les obligacions formals de l'exercici	32
2.6.1. Els honoraris. Les relacions econòmiques amb els clients	32
2.6.2. La publicitat	36
2.6.3. La lleialtat professional. La competència. La captació deslleial de clientela	37
3. La responsabilitat dels professionals de l'advocacia	38
3.1. La responsabilitat penal	38
3.1.1. Delictes específics per l'exercici de la professió	38

3.1.2. Delictes de caràcter general cometes en l'exercici de la professió	39
3.2. La responsabilitat civil	39
3.3. La responsabilitat disciplinària	40
4. Les noves tecnologies.....	43
5. Les societats professionals.....	44
Activitats.....	45

Introducció

No és possible parlar, en termes generals, de l'àmbit conceptual de la deontologia professional i, en conseqüència, de la deontologia dels professionals de l'advocacia (d'ara endavant professionals de l'advocacia), sense fer una referència expressa a un primer element informador d'aquest àmbit: la configuració de la deontologia com aquella parcel·la de la conducta professional, de l'ètica professional, de la filosofia professional, etc. que tracta de la naturalesa, l'origen i la finalitat d'aquests principis actius de la professió. Tal cosa està destinada a establir els «deures professionals», les «regles de la professió» o de l'«exercici de la professió», els «principis de la professió», quant al concepte de *professió* utilitzat aquí, que pot definir-se com l'activitat laboral, de caràcter autònom o d'especial dependència laboral, exclusiva per a determinades persones que han adquirit una formació específica (titulació superior universitària) i han superat una habilitació determinada (accés a la professió).

Un segon element clau, en la comprensió del concepte de la deontologia professional, deriva de la justificació pràctica que es presenta en el treball dels professionals de l'advocacia; justificació que no solament requereix aquests principis i regles per al «correcte» exercici professional, sinó també per a complir amb la finalitat específica de la professió. Aquesta finalitat històricament ha adquirit la categoria, i així s'ha consagrat en tots els ordenaments jurídics dels Estats de Dret, de normes del màxim rang, freqüentment constitucionals, un concepte clar i fonamental, que podem resumir en «l'articulació i exercici del dret de defensa, que correspon als particulars (persones físiques i jurídiques, entitats sense personalitat...), que seran els clients (d'ara endavant els clients), en el seu concepte genèric de destinataris dels serveis, els professionals capacitats i facultats per a això (els professionals de l'advocacia), dret de defensa en la seva més vasta extensió, la que estableix, de forma magnífica, l'article 542.1 de la LOPJ, quan defineix l'activitat dels professionals de l'advocacia, de la manera següent:

Correspon en exclusiva la denominació i funció del professional de l'advocacia a la persona llicenciada (cal entendre també el grau...) en Dret, que exerceixi professionalment (col·legiació com a exercent) la direcció i defensa de les parts en tota classe de processos, o l'assessorament i consell jurídic.

Tal cosa és evident, i no ho ignorarem en aquesta introducció dirigida a configurar un concepte pràctic de la deontologia professional. L'objectiu d'aquest mòdul és el profund i profitós debat que hi ha quant a la composició ètica, filosòfica i moral de l'exercici professional, i que es tradueix en les regles positives de la regulació deontològica en cada moment. Això és visible amb el

Nota

Serà un exemple clar d'aquesta finalitat, i el seu reflex en les normes deontològiques, la redacció del punt 6 de la lletra A) de l'article 12 del Codi Deontològic de l'Advocacia Espanyola (CDAE), quan disposa: «Qui renunciï a la direcció lletrada d'un assumpte haurà de notificar-ho per escrit i de forma feaent al/la client/a i realitzar els actes necessaris per a evitar-ne la indefensió i la pèrdua de drets».

dinamisme que presideix l'activitat institucional dels col·legis professionals i els seus òrgans de representació estatals i autonòmics, havent-se aprovat l'any 2019 el vigent CDAE, estant prevista, des de l'any 2016, una reforma profunda de l'Estatut General de l'Advocacia Espanyola (EGA), pendent d'arestes quant a la seva adequació a la legalitat, i havent-se aprovat, en l'esfera competencial autonòmica, el mateix any 2019, la Normativa de l'Advocacia Catalana vigent.

Finalment, i a títol merament introductori, les normes professionals, fruit d'aquest dinamisme enunciat anteriorment, han anat incorporant, com no podria ser d'una altra manera si pretenen complir amb la utilitat fonamental de servir a l'eficàcia de l'exercici professional, disposicions relatives a les noves tecnologies, a l'exercici col·lectiu sota la figura jurídica de les societats professionals, el llenguatge inclusiu –assignatura pendent en els nostres textos legals– i les recomanacions o correccions que els organismes reguladors del mercat han anat efectuant, en el desenvolupament de les seves funcions (defensa dels consumidors, de la competència, protecció de dades...).

1. Fonts de les obligacions. Normativa professional

Amb la finalitat de simplificar la terminologia que s'utilitzarà en aquest mòdul, parlarem d'**obligacions deontològiques** com a sinònim de **deures, regles i principis**, a causa d'una raó pràctica que es tradueix en la necessitat de contemplar la normativa deontològica com una normativa d'obligat compliment, exigible als professionals de l'advocacia, i no des d'una òptica interna de la professió, de responsabilitat, si escau, disciplinària o col·legial, com veurem, sinó des d'una òptica més àmplia i efectiva, relacionada amb la inserció de l'activitat professional en l'ordenament jurídic general, el que regula el mercat, la prestació de serveis per part de professionals (de qualsevol activitat) i, específicament, clar, en la finalitat concreta de la professió que, repetim, se ceneix, fonamentalment, a l'exercici tècnic del dret de defensa (en sentit ampli), del qual són titulars les persones físiques i jurídiques (els clients).

En aquest sentit, cal citar un apartat de la Sentència del Tribunal Suprem, de la seva Sala Contenciosa Administrativa, STS 17/12/2003, dictada en l'R 483/2001, reproduïda sistemàticament en nombroses i molt posteriors resolucions, constituint jurisprudència unànime, que, literalment, diu el següent:

«Les normes deontològiques dels col·legis professionals no són simples tractats de deures morals sense conseqüència en l'ordre disciplinari, ja que determinen obligacions de compliment necessari i responen a les potestats públiques que la Llei delega a favor d'aquests col·legis, de manera que la transgressió de les normes de la deontologia professional constitueix el pressupost de l'exercici de les facultats disciplinàries en l'àmbit dels col·legis professionals.»

De la lectura d'aquest breu fonament jurídic es pot extreure bona part del que hem vingut anunciant fins ara (cita els deures de la professió, amb les conseqüències disciplinàries en el supòsit de transgressió, la qual cosa les converteix en obligacions professionals), i introdueix ja el concepte de **delegació**, que serveix com a avantsala a la matèria que tractarem en aquest capítol, ja que veurem que la Llei confereix una especial autonomia normativa als mateixos professionals, en aquest cas els de l'advocacia, per mitjà de les seves organitzacions col·legials, obligatòries en les respectives demarcacions territorials autonòmiques, i agrupades en l'àmbit estatal, la qual cosa denominem **autoregulació**.

1.1. La Llei com a primera font de les obligacions

El nostre ordenament jurídic general conté, bàsicament, una **doble font** d'obligacions, que tindran la seva traducció directa en l'ordre deontològic de la professió.

D'una banda, hem de contemplar els mandats legals d'ordre constitucional, disposats en la **Constitució espanyola (CE), relacionats amb el dret de defensa dels ciutadans**, que hauran de ser desplegats per les lleis d'ordre subordinat a la CE, en cadascun dels seus rangs imperatius.

En aquest desplegament exerceix un paper fonamental la **Llei Orgànica del Poder Judicial (LOPJ)**, com a norma de rang orgànic, és a dir, directament subordinada, en primer lloc, al mandat constitucional; aquesta norma està prevista per al desenvolupament d'aquests mandats constitucionals en el si de les activitats professionals jurídiques, bàsicament en l'àmbit de l'Administració de justícia (composta per jutges, magistrats, lletrats de l'Administració de justícia, personal funcionari si escau i, en menor mesura, notaris i registradors), i també amb incidència, reduïda quant a articulat però absolutament transcendent quant a contingut, quant a l'exercici de les professions jurídiques liberals, com són els professionals de l'advocacia i procuradors dels tribunals, sempre sense perjudici del major detall i especialització de les normes deontològiques de les respectives activitats professionals.

I, d'altra banda, ens trobem davant les lleis que específicament concedeixen efectivitat a la delegació que esmentàvem en els mateixos professionals –recordem-ne l'autoregulació–, de les facultats normatives de l'exercici professional, de la professió, que hauran de donar cabuda tant als preceptes de l'ordenament jurídic general i als mandats abans citats, en la mesura en què siguin d'especial incidència en la pràctica, com a aquells preceptes exclusivament derivats d'aquesta capacitat d'autoregulació independent. En l'actualitat, aquestes lleis es concentren en l'Estat espanyol en la Llei 2/1974, de 13 de febrer, estatal de col·legis professionals i, en l'única comunitat autònoma que ha regulat, en el si de les seves competències, l'exercici professional, que és Catalunya, la Llei 7/2006, de 31 de maig, del Parlament de Catalunya, de l'exercici de les professions titulades i dels col·legis professionals; lleis que, en el seu respectiu àmbit competencial territorial, constituïran l'**habilitació legal necessària** per al desenvolupament normatiu col·legial, complint amb el principi de **reserva de llei** que exigeix l'existència d'una llei prèvia a aquest desenvolupament reglamentari col·legial; una llei que estableixi els marcs i límits en els quals hauran de moure's les **regles** de la professió, aprovades pels òrgans col·legials.

Malgrat aquest marc legal bàsic, que justifica l'autoregulació reglamentària de les obligacions deontològiques, no es pot obviar que el poder legislatiu, per mitjà de la regulació legal del «mercat», dels «drets dels consumidors», de la «prevenció de la delinqüència organitzada i el blanqueig de capitals», de la cada vegada més complexa «regulació tributària», de la «protecció de dades», etc., freqüentment, en transposició obligada al marc legislatiu de la normativa comunitària, exerceix una influència rellevant i decisiva tant en l'aparició de noves obligacions professionals com en la modificació d'anteriors, o la seva supressió, eliminant traves corporatives a la llibertat de pactes sobre honoraris professionals, la lliure competència, la publicitat. Existeix un clar precedent

en aquest aspecte en la denominada Llei òmnibus, la Llei 2572009, de 22 de desembre, que va significar, després de molt de temps de vigència, la modificació, en el seu article 5, de part de la Llei estatal 2/1974 i que va obligar a modificar les normes deontològiques.

1.2. La Constitució espanyola (CE). La Llei Orgànica del Poder Judicial

1.2.1. La Constitució espanyola (CE)

D'acord amb el nivell jeràrquic lògic, apareix com a primera font de les obligacions deontològiques de la professió la CE, no tant per la seva ubicació a la part alta de la piràmide legal, sinó com aquella norma de rang superior que conté en si mateixa la **justificació** de l'existència de normes o regles deontològiques d'obligat compliment; justificació que es convertirà en mandat a les respectives lleis orgàniques per al disseny i desenvolupament d'aquesta part d'obligacions.

Aquesta «justificació», que es convertirà en «mandat», té una denominació bàsica: «dret de defensa»; denominació que ens acompanyarà en l'origen i desenvolupament de bona part de les regles deontològiques, almenys de les realment transcendents.

Defensa dels ciutadans

Són múltiples els preceptes constitucionals que la CE conté, referits al dret de defensa dels ciutadans, que articula com un dels eixos fonamentals de l'Estat de Dret, ja sigui en matèria de drets i llibertats (articles 17, 24, 25 i 26 CE), ja sigui en matèria de regulació específica de garanties (article 53 CE), ja sigui en matèria de configuració, com a poder desvinculat del poder legislatiu i executiu, del poder judicial (articles 117 i següents CE), i tot aquest articulat serveix de base a l'element clau de garantia per als ciutadans, com serà el **secret professional**, o bé a elements més directament relacionats amb l'exercici professional de forma **lleial**, conceptes tots dos que seran objecte de regulació pròpia professional, però condicionats pel seu nivell d'exigència legal.

D'altra banda, caldrà destacar que la mateixa CE anuncia l'existència dels col·legis professionals i la rellevància constitucional del paper de les professions titulades en el camp dels drets i llibertats dels ciutadans (articles 36 i 52 CE), la qual cosa significa ja una prevenció d'ordre superior de la necessitat dels col·legis professionals, i en bona part de la justificació del seu caràcter obligatori, quant a les professions de rang especial, entre les quals es troba, per natu-

ralesa essencialment pròpia, l'advocacia, caràcter que serà causa de l'empara i subjecció a l'exercici professional de tots els professionals de l'advocacia sense excepció.

La normes constitucionals no defineixen la necessitat de l'existència de col·legis professionals de caràcter obligatori, ni estableixen quins seran, per tant, però l'esment al seu funcionament democràtic i la seva inclusió en el redactat definitiu obeeix a la transcendència que realment tenen, per a l'efectiu exercici dels ciutadans del dret de defensa, del reconeixement constitucional de la professió, i per això mateix dels professionals que ho articularan, que ho portaran a la pràctica.

D'aquests preceptes neix la mateixa definició que el mateix Tribunal Constitucional ha anat configurant en la seva nombrosa jurisprudència, assentant alguns conceptes com la condició de poders públics dels col·legis professionals afectes a la protecció dels drets fonamentals dels ciutadans, és a dir, el caràcter de corporacions de dret públic, amb caràcter limitat i parcial, per l'evident condició, alhora, d'associacions corporatives de determinades professions, sense que els seus òrgans i personal formin part de l'Administració pública.

Però això no impedirà la vocació evidentment pública, afecta al dret administratiu, d'aquestes corporacions, traduïda, de forma especial, encara que no exclusiva, en l'establiment de regles o obligacions que afecten l'exercici professional, el lliure exercici (també objecte de reconeixement en la CE), i que comporten l'exercici de la potestat disciplinària sobre els seus col·legiats; exercici que, entre altres funcions **públiques**, ha estat objecte de delegació, suposant, entre altres efectes, la submissió al dret administratiu comú i a la facultat revisora ordinària dels jutjats i tribunals, mitjançant el procediment contenciosoadministratiu.

1.2.2. La Llei Orgànica del Poder Judicial (LOPJ)

En matèria d'obligacions deontològiques, de l'estructura de les regles deontològiques positives, exerceix un paper fonamental la Llei Orgànica del Poder Judicial (LOPJ); aquesta, malgrat estar fonamentalment dirigida al disseny i organització pràctica de l'exercici de l'Administració de justícia (Poder Judicial), estableix, per la seva directa relació amb les finalitats de la Llei (desenvolupar el mandat constitucional de la garantia dels ciutadans quant al dret de defensa), aquelles normes bàsiques que defineixen l'exercici professional de l'advocacia i la procura, si escau.

Concretament, el títol II del llibre VII, en els seus articles 542 a 546, conté aquells preceptes bàsics i rellevants als quals hem fet referència, essencials, i dels quals mai haurem de perdre de vista el primer d'aquests articles, el 542.

Pel seu caràcter tan rellevant en la concepció i estructura de les regles deontològiques que examinarem, entenem necessari reproduir-lo:

Article 542

1) Correspon en exclusiva la denominació i funció del professional de l'advocacia al llicenciat (graduad/a) en Dret que exerceixi professionalment la direcció i defensa de les parts en tota classe de processos, o l'assessorament o el consell jurídic [Ja ho havíem reproduït pel seu interès].

Regula la funció professional i la defineix de forma clara i rotunda: «la direcció i defensa de les parts en tota classe de processos, o l'assessorament o el consell jurídic».

2) En la seva actuació davant els jutjats i tribunals, els professionals de l'advocacia són lliures i independents, se subjecten al principi de bona fe, gaudeixen dels drets inherents a la dignitat de la seva funció i són emparats per aquells en la seva llibertat d'expressió i de defensa.

Número especialment rellevant per a **la definició dels instruments de la professió i la seva fortalesa, com són la seva independència i llibertat, la presumpció que la seva actuació està subjecta al principi de bona fe, i el mandat a jutges i tribunals d'emparar aquesta llibertat de defensa i expressió**, llibertat que ho és com a transposició al professional dels drets que afecten els ciutadans.

3) Els professionals de l'advocacia han de guardar secret de tots els fets o notícies que coneguin per raó de qualsevol de les modalitats de la seva actuació professional, i no poden ser obligats a declarar sobre aquests.

Estableix una definició diàfana i contundent del secret professional dels professionals de l'advocacia, que és un «deure» i empara «tot» el que es coneix per raó de l'exercici professional, en relació amb el seu client.

Article 543

Tracta específicament dels procuradors i procuradores dels tribunals, i la seva funció.

Article 544

Disposa l'obligatorietat de la col·legiació, com a pas previ i necessari per a l'inici de l'exercici professional, i l'estableix com a criteri general en l'actuació davant jutjats i tribunals; admet l'excepció quant als professionals de l'advocacia que exerceixen la seva funció exclusivament per a l'Administració pública.

Estableix el jurament de la CE per a professionals de l'advocacia i procuradors i procuradores.

Article 545

Disposa la llibertat d'elecció del professional de l'advocacia, la designació d'advocat o advocada d'ofici (no lliure designació) en els casos necessaris, la gratuïtat de la justícia per a qui no tingui recursos.

Disposa la inclusió dels graduats graduades socials en la defensa tècnica en els procediments laborals i de seguretat social.

Article 546

Estableix la subjecció a responsabilitat dels professionals de l'advocacia en el seu exercici professional, i introdueix la possibilitat d'una triple responsabilitat (civil, penal i disciplinària) i la potestat disciplinària dels col·legis professionals, amb l'única excepció del mateix procediment disciplinari establert en els articles 552 a 557 següents de la mateixa LOPJ.

Articles 552 a 557

Regulen la correcció disciplinària dels professionals de l'advocacia que intervenen en causes judicials, la qual cosa en llenguatge jurídic, ja una mica en desús, es coneix com «la policia d'estrades», i disposen els casos en què es pot imposar una correcció

(sanció), la seva entitat (prevenció en faltes lleus, la multa en faltes greus), sempre que no constitueixin delictes, en aquest cas correspondrà la deducció d'un tant de culpa al Ministeri Fiscal, règim de tramitació i recursos».

1.3. L'habilitació legal per al desplegament de les normes deontològiques. La reserva de Llei

El principi de la denominada reserva de Llei, a què ja s'ha fet referència, significa la necessitat d'una llei prèvia habilitant perquè es confeccioni un «cos legal» que sigui font d'obligacions per a un determinat grup o col·lectiu, en aquest supòsit l'advocacia, i el que és més rellevant, font de responsabilitats per al cas d'incompliment d'aquestes obligacions, atès que qualsevol règim sancionador significarà una restricció de drets, una limitació d'aquests amb vista al bé comú, en aquest cas, professional, i, com a conseqüència, dels destinataris o les destinatàries de la professió.

Com ja s'ha fet referència, conviuen en el nostre estat dues normes que compleixen aquesta funció habilitant: una per al territori comú, en aquest cas el territori espanyol (Llei estatal 2/1974, de 13 de febrer, de col·legis professionals, amb les modificacions, també ja citades, de la Llei estatal 25/2009, de 22 de desembre, Llei òmnibus), excepte la comunitat autònoma de Catalunya, i una altra per a aquesta comunitat (Llei 7/2006, de 31 de maig, del Parlament de Catalunya, de l'exercici de les professions titulades i dels col·legis professionals). S'ha de tenir en compte que la llei estatal també afecta en el seu territori el règim disciplinari dels professionals col·legiats al territori de Catalunya, però que actuen professionalment en la resta de l'Estat.

Ambdues normes, als seus respectius territoris competencials, exerceixen, doncs, l'habilitació necessària perquè els professionals de l'advocacia, agrupats en les seves respectives organitzacions professionals, estableixin normes deontològiques, en el marc de les limitacions d'aquestes lleis, i d'aquelles que, al seu torn, ocupin una posició jeràrquica sobre les mateixes, amb caràcter obligatori i subjectes a responsabilitat disciplinària en el supòsit d'incompliment.

1.4. Normes específiques que regulen la professió

Una vegada establerts els anteriors precedents, l'advocacia, fruit d'aquesta autoregulació i de l'observança obligada de les normes superiors que afecten l'exercici professional (CE, LOPJ...), ha configurat diferents normes o cossos legals (en funció, també, de la realitat competencial territorial) que podem detallar:

1) Àmbit estatal

a) Estatut General de l'Advocacia Espanyola (EGA), aprovat per RD 658/2001, de 22 de juny.

b) Codi Deontològic de l'Advocacia Espanyola (CDAE), aprovat pel Ple del Consell General de l'Advocacia Espanyola (CGAE), de 6 de març de 2019.

2) Àmbit autonòmic català

Normativa de l'Advocacia Catalana (NAC), aprovada pel Ple del Consell dels Col·legis d'Advocats de Catalunya, i publicada en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, de data 30 de gener de 2019, declarada l'adequació del seu contingut a la legalitat (a les previsions de la Llei 7/2006, de 31 de maig) per Resolució del Departament de Justícia amb data 22 de gener de 2019 (JUS 110/2019).

3) Àmbit europeu

En l'ordre territorial de la Comunitat Econòmica Europea (CE), i amb una ja dilatada en el temps vocació d'arribar a ser norma unificadora de drets i obligacions professionals, els representants de les organitzacions nacionals i regionals de l'advocacia de la CE van aprovar, en data 28 d'octubre de 1988, i posteriors modificacions en dates 6 de desembre de 2002 i 19 de maig de 2006, el denominat Codi Deontològic dels Advocats de la Unió Europea. Aquesta norma ha tingut funció inspiradora, en determinades regles, de la normativa estatal, i ha esdevingut font d'obligacions transfrontereres precisament en aquelles normes en les quals estableix previsions sobre les infraccions de les respectives normes nacionals o regionals per a professionals d'un altre estat membre.

2. Les obligacions deontològiques i regles de l'exercici

En aquest apartat analitzarem les obligacions deontològiques vigents seguint el guió que, per a això, fonamentalment, ens ofereix l'actual CDAE (Codi Deontològic de l'Advocacia Espanyola), per ser norma medul·lar de la matèria quant a la seva avaluació en l'actual composició de l'accés a la professió. No per això deixarem de fer les referències oportunes a aquelles normes autonòmiques de la NAC que poguessin diferir en el tractament de les obligacions professionals, per la seva transcendència en l'exercici, i aquelles altres que, a més de la part específica que haurem de dedicar a l'EGA, quant a regulació disciplinària, sigui rellevant citar entorn d'alguna de les seves referències deontològiques, que també les conté.

Veiem, doncs, en la norma medul·lar, guió i base, que la seva estructura (índex) té un esquema basat en la definició dels principals principis deontològics, que podríem trobar en els seus articles 1 a 5; que segueix amb referències a aspectes concrets de l'exercici quant a publicitat, competència (lleialtat professional), substitució en l'actuació professional, en els articles 6 a 8, i a partir de l'article 9 fins a l'article 19, reuneix les obligacions deontològiques en funció de les relacions dels professionals de l'advocacia en el seu exercici: amb el seu propi col·legi, en l'article 9; amb els tribunals, en l'article 10; amb els altres professionals de l'advocacia, en l'article 1; amb la part contrària, en l'article 13 (fem un petit salt), i, com no podia ser d'una altra forma, àmpliament amb els seus clients, en l'article 12, i en l'àmbit econòmic en els articles 14 a 19. Fins i tot podríem afegir el 20, quant a la garantia de la responsabilitat civil, i finalitzar el seu recorregut normatiu en els articles 21 (ús de les noves tecnologies) i 22 (referència a les societats professionals).

Però, fent un exercici de racionalitat i concreció, per tal d'una millor comprensió de la matèria, utilitzarem la descripció en titulars de les relacions dels professionals de l'advocacia del CDAE per agrupar-los de forma més sistemàtica per estudiar-les.

2.1. Les relacions dels professionals de l'advocacia amb els seus clients

2.1.1. La llibertat i la independència dels professionals de l'advocacia

Ens trobem davant un doble concepte; tots dos termes estan directament relacionats entre si, configurant un «principi», o norma ètica professional, i, a més, com serà habitual en el CDAE, regla pràctica de l'exercici professional, obligatòria i amb conseqüències disciplinàries.

Llibertat i independència, quant a la qualitat de la norma professional, estan estretament vinculades, encara que la independència està dirigida a consagrar el principi pràctic de la prohibició d'ingerència, «de qualsevol tipus», quant a l'exercici professional, i la llibertat fa referència al camp de les garanties en aquest exercici professional «independent» i per a aquest mateix exercici (llibertat d'actuació, d'elecció de mitjans de defensa, d'expressió...).

Quant a aquests «principis i conceptes», el CDAE, en els seus articles 2 i 3, els defineix com a **exigència** de l'Estat de Dret i, repetim, com a **garantia** per als justiciables, per a la ciutadania (article 2.1); defineix l'extensió de la independència enfront de tot tipus d'ingerències, pròpies, alienes, de socis, col·laboradors, empresaris i fins del mateix client, i arriba a tenir un únic límit, com és el que defineixi la llibertat de la defensa (article 2.2 a 4), i amb un altre de caràcter conseqüent, com és el de la defensa del client. La independència ha de ser respectada, però aquest respecte no ha de suposar mai la indefensió del client; per això, el professional de l'advocacia ha de vetllar amb els mecanismes que s'establiran per evitar aquesta indefensió.

Quant a la llibertat de defensa, el CDAE acudeix a la LOPJ, marc legal superior que ofereix aquesta empara desitjada (articles 3.1 i 3.2), descriu el límit de la llibertat, tant d'expressió com de defensa material (articles 3.3 i 3.4), i subjecta els principis a la bona fe, que ha de suposar-se sempre, i a l'empara dels col·legis professionals en el que fos necessari (article 3.5).

I directament enllaçant amb aquests dos principis de l'exercici, el CDAE introdueix un precepte èticament rellevant i que dona pas a l'ús de conceptes recurrents en la norma, com són la **confiança i la integritat** (article 5).

Sota aquests conceptes, el CDAE introdueix en un text curt principis que després es veuran desenvolupats, i termes que es convertiran en usuals, com són la diligència professional, la lleialtat i la confiança (article 5.1), el conflicte d'interessos prohibit per no defraudar la confiança dels clients (article 5.2), i la renúncia a la defensa quan apareguin conflictes que comprometin la llibertat de defensa i la independència professional (article 5.3).

2.1.2. L'encàrrec professional. L'acceptació i la renúncia

El CDAE vigent, en els seus articles 2.4, 4.3 i posteriorment 12, introdueix i desenvolupa els conceptes de rebuig d'un encàrrec, renúncia al mateix, i el denominat conflicte d'interessos, font habitual de les dues primeres situacions en cas que aquestes resultin obligatòries i no voluntàries.

Evidentment, el professional de l'advocacia és lliure, com a conseqüència dels principis de llibertat, independència i integritat, d'acceptar o rebutjar un encàrrec professional, amb l'única excepció, en el nostre ordenament professional actual, de la designació pel Servei de Defensa d'Ofici, que no preveu el rebuig, infundat, i sense tràmit de validació col·legial, a una designació del torn en el qual el professional de l'advocacia estigui inscrit.

La nostra normativa estableix, no obstant això, que una vegada acceptat un encàrrec professional concret, el professional de l'advocacia ha de dur a terme una defensa **diligent** dels interessos del client en la seva integritat; defensa a la qual **podrà renunciar**, sense causa necessàriament específica, o bé **haurà de renunciar**, per les causes taxades en el CDAE, i basades, com s'ha dit, en la preservació de la independència i llibertat de defensa, o en la prohibició, que es veurà, de l'actuació professional en conflicte d'interessos.

Així com el rebuig a un encàrrec de lliure designació no ha de produir, normalment, cap efecte de responsabilitat (tret que hi hagi circumstàncies especials d'urgència de terminis o actuacions que aconsellin, almenys, un consell jurídic clar de com actuar, per exemple sol·licitant designació del torn d'ofici per suspendre terminis), la renúncia a una defensa ja assumida podria comportar, si no se subjectés a determinades exigències formals i de fons, un perjudici objectiu en la defensa, és a dir, **indefensió**, de la qual el professional de l'advocacia que practica la renúncia seria responsable.

Per això, el CDAE, per exemple en el seu article 2.4, quan tracta la independència del professional de l'advocacia, o bé, de forma ja expressa, quan en el seu article 12, punts 4, 5 i 6, tracta el rebuig a l'encàrrec o la renúncia, lliure o forçada, sempre utilitza la necessitat d'**evitar la indefensió**, com a bé jurídic a protegir per davant de qualsevol altra incidència, per la pròpia conseqüència negativa de les responsabilitats penal, civil i disciplinària que podrien derivar-se en la persona del professional de l'advocacia, i per la finalitat pròpia de l'advocacia, que és la **defensa** d'interessos particulars.

I quines mesures han d'adoptar-se, segons el CDAE, ja de caràcter pràctic, per a assegurar una **bona pràctica de la renúncia**?

1) Comunicar la renúncia al client o clienta de manera que quedi acreditada, de forma eficient o fefaent, a través de qualsevol mitjà (habitualment escrit) que deixi constància de la renúncia. Al seu torn, aquesta comunicació ha de

contenir la informació suficient i necessària perquè el client eviti la pèrdua de drets, o estigui en situació d'evitar-ho; informació que, lògicament, ha de ser diferent en cada supòsit concret.

2) Executar tots els actes necessaris per evitar precisament aquesta pèrdua de drets en aquells supòsits en els quals, per exemple, hi ha proximitat de dates per a determinades actuacions, complexitat d'actes processals subjectes a termini, coneixement molt especialitzat de l'assumpte, etc.

Això es tradueix en el fet que, a pesar que el professional de l'advocacia té llibertat per a renunciar a un encàrrec en qualsevol moment i sense causa necessària de justificació, ha d'executar actes de defensa material ajustats a cada supòsit concret (formalitzar un recurs, celebrar una vista o acte jurisdiccional, emetre requeriments per a interrompre terminis de prescripció, liquidar impostos en termini... és a dir, són infinitat d'actes concrets els que han de ser ponderats en cada situació).

3) En els supòsits en què la renúncia afecti a una actuació professional jurisdiccional, és a dir, es produeixi vigent una defensa en un procediment judicial o diversos, a més, el professional de l'advocacia ha de comunicar la renúncia a l'òrgan jurisdiccional, i aquesta comunicació no és un simple requisit formal, complert amb la presentació de l'escrit corresponent, sinó que, per efectivament evitar la pèrdua de drets del client, ha d'actuar-se com segueix:

a) La simple comunicació a l'òrgan jurisdiccional no és suficient. Ha d'atendre's al fet que aquest òrgan **proveeixi** la renúncia presentada i acordi el que s'hi sol·liciti (o denegui, si escau), en funció del procediment de què es tracti, la seva fase processal, etc. Així, si es tracta d'una defensa penal d'un investigat o imputat, ha de sol·licitar-se que s'adverteixi el client o clienta del fet que, si no designa una nova defensa en el termini que se li atorgui, se li designarà d'ofici; si es tracta d'una actuació en l'ordre civil, ha de sol·licitar-se que s'adverteixi el client o clienta de les conseqüències processals que es produirien si no designa aquesta nova defensa (rebel·lia, arxiu de l'acció...).

b) Sempre ha d'interessar-se la suspensió de terminis processals, d'actes (vistes...) si aquesta possibilitat és processalment factible, fins i tot sota la invocació de la necessitat d'acudir a la designació de professionals del torn d'ofici.

c) En el cas que l'òrgan jurisdiccional denegui la renúncia o alguna de les mesures interessades, ha de procedir-se a impugnar (recórrer) aquesta decisió, en primer lloc, pel simple fet que la renúncia a una defensa de lliure designació no és qüestió d'ordre jurisdiccional, sinó que afecta la llibertat de defensa dels ciutadans, per la qual cosa ha de proveir-se la mateixa, juntament amb les mesures procedents, amb independència que la renúncia provoqui efectes pro-

cessals no desitjats, com la suspensió de vistes o actes, el risc de prescripcions o caducitats processals, la possibilitat d'una situació de rebel·lia o no localització...

En el nostre ordre processal, únicament podem contemplar l'actuació jurisdiccional com a reacció a la pràctica de la renúncia, fet absolutament diferent a la denegació de la mateixa, que entenem que no és possible (excepte en situacions excepcionals difícils d'imaginar); aquesta reacció pot ser disciplinària, sobre la base del que estableix en l'article 553.4 de la LOPJ, que preveu la imposició d'una sanció al professional de l'advocacia que renunciï injustificadament a una defensa amb menys de set dies d'antelació a la celebració d'un acte processal, la qual cosa, *a sensu contrari*, significa que pot renunciar sempre, però que se'l pot sancionar si ho fa sense respectar aquest termini, i sense causar que l'òrgan jurisdiccional entengui justificada (discrecional), o bé delegant aquesta actuació disciplinària en el col·legi professional, en virtut de l'apreciació de mala fe processal de l'article 274.4 de la LEC.

4) Facilitar al client, o al seu nou advocat, si escau, tota la informació necessària i adequada a la defensa assumida fins a aquest moment, així com tota la documentació relativa a l'assumpte, amb les limitacions dels documents confidencials entre professionals de l'advocacia (si n'hi haguessin) si es lliurés al client, i sense perjudici dels costos d'obtenció de còpies.

2.1.3. El conflicte d'interessos

Mereix un capítol específic aquest concepte, com així ho ha recollit el nou CDAE, en el seu article 12, en dedicar un apartat específic, el de la lletra C, amb vuit apartats o subepígrafs, directament relacionats amb la pràctica totalitat dels principis que presideixen l'exercici professional, la independència, la llibertat, la integritat, la confiança i la confiabilitat.

Es tracta d'un concepte que defineix una situació **compromesa** per al professional de l'advocacia, derivada de la seva situació davant diversitat d'interessos de diferents clients seus, inicial o sorgida en la vida de l'encàrrec professional, davant interessos d'antics clients, existint una situació de **risc**, que es concreta, segons les regles de l'article 12 del CDAE, en «la possibilitat de comprometre l'observança dels principis que regeixen la professió (article 12, lletra A, número 4)», o més concretament, «que el secret de les informacions obtingudes en la relació amb l'antic client pugui ser vulnerat; o quan de cap manera pogués resultar beneficiat el nou client amb aquelles informacions (article 12, lletra C, número 4)», o «en la vulneració del secret professional o pugui estar afectada la llibertat o independència (article 12, lletra C, número 6)», o, finalment, «pugui posar en perill la seva independència, l'obligació de preservar el secret professional o el seu deure de lleialtat (article 12, lletra C, número 7)».

Així, la norma és més complexa que altres regles del CDAE, i aborda diferents situacions:

- **La prohibició per al professional de l'advocacia d'intervenir en l'assessorament o defensa de dues o més parts que puguin tenir interessos contraposats**, o quan hi hagi un «risc» potencial que es produeixi o sorgeixi aquest conflicte, per posar en perill la independència de l'actuació professional.

Aquesta prohibició impossibilita pràcticament qualsevol actuació en defensa de dos o més parts els interessos de les quals puguin ser mínimament divergents, segons disposa l'article 12 CDAE, lletra C, números 1 i 2, encara que aquesta mateixa norma, en el número 2 i en el número 3, estableix unes relatives però rellevants excepcions:

«Que el professional de l'advocacia compta amb l'autorització de tots els afectats, expressa, no per intervenir en defensa de tots, sinó d'una de les parts; o bé que intervingui en interès de totes les parts en funcions d'intermediació o en la preparació i redacció de documents de naturalesa contractual, havent de mantenir-se en tal supòsit una estricta i exquisida objectivitat».

- **La prohibició per als professionals de l'advocacia d'intervenir en encàrrecs professionals que impliquin actuacions contra anteriors clients**; prohibició entorn de la qual ha d'assenyalar-se, novament, una excepció, directament vinculada al bé jurídic protegit per la prohibició: «Tret que s'asseguri que no hi ha risc que el secret de les informacions obtingudes en relació amb l'antic client pugui ser vulnerat, o quan de cap manera pogués resultar beneficiat el nou client amb aquelles informacions», segons disposa l'article 12, lletra C, número 4 del CDAE.

Per determinar amb quin criteri pot entendre's l'anterior excepció, el mateix número 4, en la seva segona part, ofereix dos criteris interpretatius, com són el temps transcorregut i el tipus, o naturalesa, de l'assumpte nou i l'anterior, sense que això sigui exclouent d'altres criteris. No obstant això, introdueix una novetat que pot ajudar en la pràctica a determinar amb major seguretat els supòsits de conflicte, en prohibir, **en qualsevol cas**, «l'acceptació d'un encàrrec contra un anterior client en el si d'un procediment en què s'hagi intervingut en defensa d'aquest, ni en els incidents, recursos, execucions o nous procediments que en portin la seva causa», i amb major determinació encara, «la previsió del número 5, referida específicament al procediment de família de mutu acord, el qual inclou com a causa de prohibició específica».

- **La prohibició de l'article 12, lletra C, número 7 del CDAE, d'acceptar un encàrrec** quan la part contrària o un col·lega li hagi fet amb anterioritat una consulta referida al mateix assumpte, si el contingut de la mateixa pot oferir-li un avantatge (apreciació molt interpretativa) assumint el nou encàrrec (vegeu també l'article 5, número 11 del CDAE).
- Finalment, la norma, en el seu número 8, **estén els efectes del conflicte d'interessos** als socis o col·laboradors que depenguin del professional de l'advocacia, impedit així una simple derivació nominal de l'encàrrec en frau de la prohibició.

2.1.4. El full d'encàrrec

El nou CDAE ha introduït, com a novetat significativa, un article específic, el número 15, en el marc del respecte a les normes de consum i altres específiques de la contractació del nostre ordenament jurídic general, una referència al **contracte** amb el client, que denomina, com a títol, el full d'encàrrec, i en el qual es fa esment, en nou apartats, assenyalats amb les lletres *a* a *i*, als continguts mínims d'aquest **contracte**: l'objecte (descripció detallada de l'encàrrec); les actuacions que s'hi inclouen (amb diferenciació dels possibles incidents); el preu del servei professional (o almenys fixar les bases del preu, que han de ser clares i comprensibles per al client); les quantitats no incloses en el preu (despeses, impostos, bestretes...); el termini i moments del pagament; la renúncia a l'encàrrec i les seves conseqüències; les obligacions genèriques de la legislació sobre protecció de dades, blanqueig de capitals, tributària, en resum, les referències legals de la contractació, i la possible submissió a arbitratge.

2.1.5. El dret d'informació

La regla deontològica, concretament l'article 12, lletra b del CDAE, en cinc apartats, confereix una importància rellevant al denominat **dret d'informació**, de manera que el configura com un dret bàsic que afecta la relació contractual entre el professional de l'advocacia i el client, i el seu dret efectiu dret de defensa; concretament disposa:

- **Obligació d'identificació.** A l'efecte d'identificació de qui sigui responsable de la prestació, inclosa en aquesta obligació la contractació de consultes telefòniques, per internet o altres xarxes socials, amb identificació del nombre de col·legiació i col·legi professional a què es pertany.
- **Obligació d'informar sobre les possibilitats de les pretensions dels clients,** no incitant al plet o conflicte si no s'aprecien; sobre l'import dels serveis (full d'encàrrec); sobre les conseqüències d'una condemna en costes o altres hipotètics o possibles perjudicis; sobre el dret a sol·licitar la justícia gratuïta en els supòsits que la situació econòmica dels clients ho justifiqui; sobre les circumstàncies que amenacin la independència del professional de l'advocacia; sobre l'evolució de l'assumpte encomanat, les resolucions, els escrits presentats, els enregistraments; el compte detallat de fons; les condicions de l'assegurança de responsabilitat civil; sobre la necessitat o possibilitat de sol·licitar l'auxili d'altres professionals; i disposa que totes aquestes informacions han de facilitar-se per escrit si ho sol·licita el client.
- **Obligació d'informació** específica en matèria de **prevenció del blanqueig de capitals i altres normes** que suposin el deure de facilitar dades a les autoritats.
- **Obligació d'informar de la incapacitat objectiva** (coneixements) del professional de l'advocacia per a assumir o seguir amb un assumpte.
- **Obligació d'informar sobre els canvis de domicili professional, telèfon, correu electrònic o altres,** o de supòsits d'absència, malaltia, etc.

2.2. El secret professional

2.2.1. El secret professional. Definició. Extensions

En esmentar el secret professional, ens estem referint al que es podria qualificar com de «concepte bàsic» de les fonts de les regles deontològiques, del seu desplegament, i que presideix bona part del contingut. Concedeix bona part de la justificació de la pròpia existència de l'advocacia, del seu rol en la societat,

ja que constitueix la **garantia** eficaç i suficient per al «**dipòsit de confiança**» que els ciutadans (els clients) efectuaran, a fi de veure protegits (defensats diligentment) els seus interessos particulars, del seu encàrrec professional.

El CDAE regula el secret professional com un principi bàsic i amb certa independència de les obligacions del professional de l'advocacia amb el client, i per això el situa, en l'article 5, just a continuació dels altres principis (independència, llibertat, confiança i integritat). Amb tot, en aquesta formació entenem més adequada la seva ubicació en aquest apartat, com en la pràctica es pot comprovar en les cites referents al secret professional que s'han examinat en les regles de l'article 12.

Quan hem analitzat el contingut de l'articulat de la LOPJ, en relació amb la pràctica professional, en el seu article 542.3 es deia que «**els professionals de l'advocacia hauran de guardar secret de tots els fets o notícies que coneguin per raó de qualsevol de les modalitats de la seva actuació professional, i no poden ser obligats a declarar sobre aquests**».

Es configura al secret professional com un **deure** del professional de l'advocacia que en principi no admet, doncs, excepcions, sense perjudici del seu relleu, que veurem en l'apartat següent, però aquest **deure** es transforma, al seu torn, i sota l'òptica del seu trasllat a la normativa deontològica, en un **dret**, també, dels professionals de l'advocacia; dret que pot invocar davant qui posi en risc la integritat dels coneixements derivats de l'encàrrec professional, i com a conseqüència d'aquest dipòsit de confiança rebut del client (lliurement, o per necessitat en els supòsits de designació obligatòria, per torn, de la defensa d'ofici). Aquesta integritat es recull en l'article 542.3 de forma absoluta en dir **tots els fets o notícies**, i dret, al final, per manejar aquestes informacions segons les necessitats de la defensa, ja que el secret absolut impediria l'exercici d'aquesta defensa (en redactar una demanda, contestar-la, una querella, un recurs...; evidentment, exposarem coneixements afectes al secret, però el seu ús és l'indicat segons el nostre criteri tècnic).

En el transcurs del seu exercici professional, els professionals de l'advocacia es troben davant **atacs** al manteniment del secret (requeriments judicials, actuacions tributàries o administratives, entrades i registres en despatxos professionals, citació del professional de l'advocacia com a testimoni, com a investigat, etc.); davant aquestes situacions possibles, ha de tenir-se en compte que l'obligació conserva el caràcter d'absoluta, de «**tots els fets i notícies**», ja que no es tracta de l'ús aconsellat pel criteri jurídic propi, sinó d'una amenaça externa davant la qual cal mantenir-se ferm en la seva preservació.

Per a això, d'una banda, s'articulen en la norma mecanismes d'auxili col·legial referent al secret amenaçat (article 3.5, del CDAE, per exemple), però en cap moment el professional de l'advocacia ha d'oblidar aquesta definició del secret de l'article 542.3, quant a **deure**, que la seva no observació no solament podria donar lloc a una responsabilitat disciplinària col·legial, sinó també, d'una

banda, penal (l'article 199.2 tipifica la revelació de secrets per part de professionals **obligats** per les lleis a guardar secret com a delictes, amb una pena d'un a quatre anys de presó, a més de multa, i amb la pena accessòria d'inhabilitació per a l'exercici de la professió, entre dos i sis anys) i, d'altra banda, com a conseqüència d'ambdues responsabilitats, una possible responsabilitat civil *ex delicto*, o derivada dels perjudicis objectius que poguessin haver-se derivat.

Veurem, en l'article 5 del CDAE, la reproducció del concepte contingut en la LOPJ; fins i tot la refereix expressament com a suport de la definició o concepte (article 5.1) introduint ja, com s'ha dit, l'accepció doble de **deure i dret**, al contrari de l'única de la LOPJ, del **deure**.

Fent un salt en la redacció de l'article 5, els seus números 7 i 8 estableixen els efectes del secret als socis, col·laboradors, dependents del titular (recordem la mateixa extensió de les obligacions en matèria de conflicte d'interessos), fent-lo responsable de qualsevol incidència, i l'extensió temporal del secret, que roman una vegada finalitzat l'encàrrec, ha de mantenir-se **sempre**.

Extensions

No obstant això, la remissió bàsica al concepte establert en l'article 543.3 de la LOPJ, el CDAE, en el seu article 5, introdueix una de les rellevants aportacions de l'autoregulació professional en matèria de secret, de manera que configura un concepte **professional** més ampli i l'estén al camp de la **confidencialitat**; aquest és un concepte jurídic en principi indeterminat però que, en la regulació del CDAE, significa que es consideren també secret, per confidencials, els tractes mantinguts entre els professionals de l'advocacia quan actuen en defensa d'interessos de tercers, els seus clients, sigui quin sigui el mitjà utilitzat per a mantenir aquests tractes: converses, negociacions, propostes d'acord, etc. D'aquesta manera, aquesta extensió del secret a la confidencialitat significa el reforç ideal per a la translació pràctica de les garanties constitucionals dels ciutadans, a la seva expressió material, als processos, als litigis, als contractes, etc.

La confidencialitat significa que, fora del seu àmbit, del seu espai de protecció (entre professionals de l'advocacia), el tractat no existeix, de tal forma que si finalment no s'arriba a un acord, pacte o contracte, aquest material no pot ser usat com a prova de les propostes; no existirà, repetim, jurídicament.

L'article 5 del CDAE, en els seus números 2, 4 i 5, descriu l'àrea de confidencialitat en dir que el secret empara les confidències i propostes del client (secret de la LOPJ), les de la part adversa i les dels companys (confidencialitat fruit de l'autoregulació), i, en la primera part del número 3, la prohibició deontològica de la seva transgressió.

2.2.2. El relleu del secret professional i de la confidencialitat

Hem citat ja la possibilitat, excepcional des de l'òptica de la norma deontològica, que tant el secret professional com la confidencialitat puguin ser objecte de relleu i d'aixecament. Va ser introduïda com a novetat important en el CDAE actual, en el seu article 5, números 3 i 9, per a diferents previsions o situacions, en contraposició amb l'anterior CDAE, que prohibia aquesta possibilitat i considerava la indisponibilitat de les regles.

Així mateix, en la regulació autonòmica catalana de la NAC, en el seu article 33, es contemplen aquestes excepcions, els supòsits d'aplicació i els mecanismes, recursos, etc.

L'article 5, número 3, preveu el relleu del secret o confidencialitat per part del destinatari de dits dretes, encara que amb una certa contradicció del que es pot deduir del número 10 de l'article 5. No obstant això, entenem que es refereix al fet que no existissin raons fonamentades per a aquest consentiment i, d'altra banda, si no existís aquest consentiment exprés per part de la junta de govern del col·legi d'advocats, que, després d'un mecanisme o procediment bàsic contradictori (audiència als interessats), determinarà el relleu o el denegarà, en resolució motivada, encara que discrecional, posant en valor els béns jurídics contraposats, evitant desequilibris processals, lesions injustes i greus al professional mateix o a tercers.

I l'article 5, número 9, ja no preveu un mecanisme de sol·licitud, audiència i decisió, sinó que disposa que, de manera implícita, automàtica, el professional de l'advocacia pugui disposar d'aquelles informacions secretes o confidencials que necessiti, a fi de la seva defensa pròpia en un expedient disciplinari, en una defensa penal o civil de responsabilitat derivada del seu exercici professional, entenent, lògicament, que aquest relleu automàtic s'estén únicament a aquests procediments o expedients concrets, no més enllà.

2.2.3. Excepcions en matèria de prevenció del blanqueig de capitals i terrorisme

Amb una directa relació amb la institució i el concepte del secret professional, hi ha el debat, intens fa uns anys, més pacífic amb l'experiència de la seva aplicació pràctica, que ha suscitat la regulació legal del denominat blanqueig de capitals i finançament del terrorisme, precisament perquè bona part d'aquesta regulació específica comporta, d'alguna manera, la fallida del concepte absolut de l'article 542.3 de la LOPJ que examínàvem. La Llei 10/2010, de 28 d'abril, disposa la subjecció de l'activitat professional de l'advocacia a les obligacions de la Llei, de posada en coneixement de l'organisme especial creat per l'Estat a aquest efecte d'aquelles circumstàncies que, de forma taxada en la Llei, es

prevegin com d'obligada comunicació; comunicació que haurà d'efectuar-se pels mitjans telemàtics establerts per a això reglamentàriament, i que no pot ser anunciada o notificada als interessats (client o potencial client).

La Llei defineix com a potencial blanqueig de capitals diferents formes d'activitat, amb expressa referència a les següents:

1) **La conversió o transferència de béns**, tenint el coneixement que aquests provenen d'una activitat delictiva o de la participació en la mateixa, amb el propòsit d'ocultar o encobrir l'origen il·lícit dels béns, o d'ajudar persones que estiguin implicades a eludir les conseqüències jurídiques dels seus actes.

2) **L'ocultació o encobriment** de la naturalesa, origen, localització, disposició, moviment o propietat real de béns o drets sobre béns, tenint coneixement que els mateixos procedeixen d'una activitat delictiva o de la participació en una activitat delictiva.

3) **L'adquisició, possessió o utilització** de béns, coneixent, en el moment de rebre'ls, que procedeixen d'una activitat delictiva o de la participació en aquesta.

4) **La participació** en alguna de les activitats citades en els punts anteriors, l'associació per cometre aquest tipus d'actes, la temptativa de cometre'ls i el fet d'ajudar, instigar o aconsellar (assessorar) algú a la seva comissió, o facilitar-ne l'execució (cooperació necessària).

És suficient, doncs, que els béns procedixin d'una activitat delictiva, en qualsevol de les seves modalitats previstes per la Llei, respecte dels professionals de l'advocacia, com es regula en l'article 2 de la Llei:

Article 2

Art. 2., lletra ñ: «els advocats i altres professionals independents...» (defineix aquestes activitats).

Art. 2, lletra o: «... constituir societats o altres formes jurídiques...» (defineix específicament les possibles activitats professionals en l'ordre jurídic mercantil).

La definició dels riscos de la possible intervenció dels professionals de l'advocacia és àmplia i complexa, encara que gira fonamentalment en la participació **instrumental** del professional de l'advocacia, ja que la Llei procura evitar col·locar-lo com a protagonista de certes operacions econòmiques, per no xocar precisament amb el deure de mantenir el secret professional, amb el respecte al mateix de jutges i tribunals.

D'altra banda, la Llei, lògicament, exclou de l'àmbit transgressor l'activitat professional del professional de l'advocacia en la seva funció d'assessor o conseller del client que ha sol·licitat la seva intervenció professional en petició de la

delimitació de la licitud o no de conductes i activitats (assessorament previ o consulta), i la d'aquells que, davant la imputació/recerca enfront del seu client o clienta, requereix la seva defensa.

Les regles/obligacions de la Llei imposen als professionals de l'advocacia, com a altres agents del mercat o del trànsit jurídic, l'obligació de comunicar a l'organisme habilitat per l'Estat, el SEPBLAC, determinades operacions dels seus clients i clientes de les quals hagi tingut «sospita» o coneixement; obligacions que, segons la classificació que ha determinat el Consell General de l'Advocacia Espanyola (CGAE), es poden enumerar en les següents:

- Obligacions de diligència deguda: identificació dels clients amb caràcter previ a l'encàrrec, amb expressió del titular real en cas de persones interposades, o persones jurídiques, amb abstenció de la intervenció professional si no és possible aquesta identificació.
- Propòsit d'índole dels negocis, verificant les activitats declarades pel client, segons el seu nivell de risc.
- Seguiment continuat de la relació de negocis.
- Possibilitat d'assumir les obligacions anteriors de forma simplificada en els supòsits previstos en la Llei (entitats de dret públic de la CEE, entitats financeres de la CEE, societats cotitzades en borses o mercats...).
- Possibilitat d'assumir les obligacions amb caràcter reforçat (clients que han exercit activitats públiques).
- Obligacions d'informació, com l'anàlisi del risc per escrit també amb el resultat de l'abstenció en la intervenció professional en cas de risc efectiu i posterior col·laboració amb el SEPBLAC (article 18 de la Llei).
- Prohibició de revelar al client o clienta o a tercers la comunicació al SEPBLAC, sense que signifiqui la transgressió d'aquesta prohibició el fet d'informar el client o clienta, com s'ha dit, de la il·licitud d'una possible conducta determinada.
- Conservació dels documents que acreditin el compliment dels deures, per un termini de deu anys (en suports electrònics o magnètics).
- Alta censal en determinats supòsits davant el SEPBLAC, designant representant.
- Mesures de control intern (manual de procediment).
- Mesures de control extern i formació d'empleats.

El CGAE ha definit un catàleg d'operacions de risc, orientatiu, que inclou gran part de les operacions societàries no habituals, els desemborsaments no habituals de fons, els apoderaments no habituals, les operacions en paradisos fiscals, les operacions amb divergència entre el preu declarat i el real, efectuades en instruments públics.

2.3. Les relacions amb la part contrària

Com és lògic, el professional de l'advocacia es trobarà en la necessitat o conjuntura, en determinades fases del seu exercici, de relacionar-se amb la part contrària, és a dir, amb la part o amb les parts els interessos de les quals són contraposats, oposats o divergents a aquells que està defensant, i per a aquesta situació la norma, el CDAE, en el seu article 13, determina poques però rellevants regles.

En concret, la norma introdueix tres obligacions:

1) No és possible establir o mantenir contacte amb la part contrària si el professional de l'advocacia coneix que està sent defensat per un company. Tota comunicació haurà de ser amb aquest i haurà de rebutjar-se l'intent, si es produeix, de la mateixa part contrària d'establir aquest contacte; caldrà dirigir-la a la seva defensa.

2) No ha d'acceptar-se el contacte amb la part contrària quan aquesta no disposi de defensa, sinó recomanar-li, instruir-la, perquè designi aquesta defensa i així poder establir una relació amb igualtat d'oportunitats de defensa. Aquesta obligació, sota la denominació de recomanació, té la seva rellevància en el fet que el que, en principi, podria suposar un avantatge per als interessos que s'estan defensant pot significar després un vici en el consentiment de la part contrària, anuladora dels avantatges que s'obtinguin, de manera que la situació es converteixi en una presumpció d'actuació de mala fe.

Per això, la norma indica que si, malgrat aquesta recomanació, la part contrària decideix no contractar un professional de l'advocacia, això obligarà a mantenir una relació prudent i tendent a evitar tota classe d'abús; concepte aquest massa discrecional i indeterminat com per atorgar seguretat jurídica a l'actuació professional.

3) Finalment, com a norma de cortesia bàsica, cal mantenir sempre el tracte considerat amb la part contrària, sigui quina sigui la situació que es presenti ; cal recordar sempre que el professional de l'advocacia no és la part, ni tan sols el seu treball és la seva representació, sinó que és el seu defensor tècnic, qui

interpreta i aplica el dret en la seva protecció, i això ha de significar que la part contrària no està en conflicte amb el professional de l'advocacia, sinó amb el seu client o clienta.

2.4. Les relacions entre professionals de l'advocacia

Hi ha una característica de la professió d'advocat que, en certa manera, té una gran rellevància en la pràctica professional, com és la relació que en major o menor intensitat i freqüència haurà de mantenir-se entre professionals; relació que és conseqüència directa de l'exercici del dret de defensa i que no solament apareix en situacions contencioses o litigioses, sinó que es produeix en no poques ocasions en el terreny (privat, no judicial) de la negociació o contractació; aquesta circumstància obliga al fet que la norma reculli una sèrie de regles o obligacions a l'efecte d'aconseguir una finalitat bàsica com és l'efectivitat de la labor professional dels professionals de l'advocacia, i amb una finalitat accessòria, no per això menys important, com és la dignitat de les relacions entre professionals, o sigui, la cortesia en el tracte.

Veiem que és freqüent, i en aquesta formació s'ha utilitzat el terme en moltes ocasions, el tracte dels professionals de l'advocacia com a companys, i de fet en les comunicacions escrites se sol utilitzar aquest terme com a element diferenciador amb altres interlocutors aliens a la professió.

El CDAE recull i ordena aquestes regles en l'article 11, que subdivideix en catorze apartats, que veiem a continuació:

- 1) Es recull aquí l'esment a la companyonia, a la lleialtat entre companys, a la cortesia.
- 2) S'introdueix una idea recurrent en altres regles: la necessitat de procurar sempre una solució amistosa, negociada, no contenciosa, als conflictes, aplicada als encàrrecs o accions pròpies contra altres companys, **important, per accions derivades del seu exercici professional (civils o penals)**, fixant una obligació com és la d'intentar aquesta conciliació mitjançant la labor de mediació del col·legi d'advocats competent, a través de la comunicació prèvia de les accions que es pretenen interposar.
- 3) No ha d'al·ludir-se al professional de l'advocacia contrari en els escrits judicials o informes; el litigi, si escau, és entre les parts, no entre els professionals de l'advocacia.
- 4) Aquesta obligació de respecte al professional contrari inclou evitar qualsevol tipus de situació violenta, fins i tot dels nostres clients.
- 5) S'han d'evitar les al·lusions també als clients que puguin comprometre'ls o comprometre la nostra pròpia labor professional.

6) És una extensió del número 2. Traslada l'obligació d'intent de resolució extrajudicial en matèria d'honoraris professionals.

7) És una norma de cortesia en les formes que pretén evitar qualsevol posició de teòric avantatge pel lloc de celebració de les reunions entre professionals de l'advocacia, fixant una regla pràctica si existeix un conflicte quant al lloc de reunió (serà el despatx del professional de l'advocacia més veterà col·legialment parlant, tret que sigui o hagi estat degà).

8 i 9) Fixa l'obligació de respecte als companys que es poguessin presentar en el despatx d'un altre, o que es posin en contacte, per qualsevol mitjà, obligant sempre a l'atenció immediata.

10) Estableix l'obligació, **important en la pràctica**, de comunicar als companys el cessament de les negociacions que s'estiguin duent a terme, de forma expressa i deixant constància de la comunicació.

11) Introdueix una norma atípica, ja que vincula els col·legues estrangers, establint que les comunicacions o negociacions amb els mateixos gaudeixen de confidencialitat; norma que s'entén si s'observa que en el Codi Deontològic dels professionals de l'advocacia de la Unió Europea, en el seu article 5.3.1, es determina pràcticament el contrari, tret que es fixi aquesta confidencialitat en els tractes (*whithout prejudice*).

12) Prohibeix la citació com a testimoni del company contrari, si es pretén que la declaració sigui sobre la seva activitat professional; si es posés en risc el secret professional. No estaria prohibida la citació si ho fos per una altra condició diferent de la de defensa (legal representant, part, etc.).

13 i 14) Són regles de rellevància pràctica. Els professionals de l'advocacia no han de manifestar-se entre ells facultats de decisió o representació diferents de les que s'ostenten, ja que sempre és necessària la ratificació dels clients en els acords que assumeixin els professionals de l'advocacia, prèvia, atorgant representació formal i eficaç (poders suficients), o posterior, i si aquesta no es produís, i s'hagués compromès per qui no ostenti aquesta facultat, es veurà obligat a renunciar a la defensa d'aquest client.

La substitució del professional de l'advocacia. L'anterior vènia

El nou redactat del CDAE ha substituït, encara que no n'elimina tota referència, el terme *vènia*, d'arrelament en la professió, pel mecanisme genèric de la substitució en l'actuació (professional).

Així, el seu article 8, que titula d'aquesta forma aquest apartat, fa aquesta referència («el que tradicionalment es coneix com a vènia»); l'important d'aquesta norma és que es tracta del mecanisme reglamentari, obligat, per a la substitu-

ció d'una defensa per una altra, evidentment a instància o per iniciativa del client, ja que d'una altra manera estaríem parlant de la renúncia o del cessament de l'encàrrec.

El CDAE ja deixa clar que la substitució d'un professional de l'advocacia per un altre –decisió del client que no pot limitar-se– només pot condicionar-se a dos requisits bàsics: el primer, que es comuniqui (ja no se sol·licita, a diferència de la vènia anterior), de manera que es pugui acreditar la recepció pel substituït, o almenys es pugui acreditar l'intent; i el segon, que s'adoni d'haver rebut l'encàrrec del client, entenem que de forma efectiva, és a dir, mitjançant la designació escrita d'aquest.

El mecanisme s'articula, a més de pel concurs d'aquest requisit bàsic, per l'exigència que la comunicació es faci immediatament després de rebre l'encàrrec, i prèviament a cap actuació professional, i especifica un fet lògic com és que la comunicació no és precisa quan el professional de l'advocacia substituït fos personal dependent del client.

A continuació, el CDAE, en els apartats 2 a 9 del precepte, regula les obligacions del substituït o substituïda i substituït o substituïda (d'ara endavant el substituït i el substituït), concretament:

2) El substituït, després de rebre la comunicació, ha de posar immediatament a la disposició del substituït **la informació i documentació de l'assumpte que assegurí la correcta defensa dels interessos del client.**

3) Ha de respectar-se el secret professional en tot moment, i la seva extensió concretada en la confidencialitat dels tractes mantinguts amb anterioritat entre professionals de l'advocacia.

4) Ha d'informar-se, pel substituït, al client de l'obligació d'atendre els honoraris pendents del substituït, obligació que es limita a aquest deure d'informació.

5) És una referència a les exigències de l'expedient electrònic, si escau.

6) És una referència a si la substitució es produeix en el si d'una designació d'ofici, introduint una obligació més al substituït, com és la de comunicar aquesta circumstància al col·legi d'advocats o comissió que gestioni el servei de defensa d'ofici (per al correcte càlcul de l'abonament d'indemnitzacions).

7) S'introdueix una obligació nova al substituït, en aquest cas, la de comunicar la substitució a l'òrgan jurisdiccional, si hi ha acció judicial en marxa, sense perjudici que el substituït el vulgui efectuar.

8) És una referència atípica d'aquesta norma, ja que gradua la gravetat de la conducta de qui intervingui sense comunicar la substitució, ja que aquest factor afecta el dret disciplinari i és àmbit natural de l'EGA, per la reserva de Llei necessària per a això.

9) Finalment, el CDAE, en la seva nova redacció del precepte, elimina el tràmit anterior de petició de vènia pel tràmit d'urgència al col·legi d'advocats, i simplifica així aquest tràmit amb una simple comunicació al col·legi que no ha estat possible obtenir justificant de recepció del company substituït; en aquest cas el col·legi simplement ha de justificar recepció d'aquesta comunicació perquè sigui efectiva la substitució.

2.5. Les relacions amb l'Administració de Justícia

Les relacions que l'advocacia ha de mantenir amb els òrgans jurisdiccionals han d'estar presidides pels conceptes de llibertat i independència, que ja hem analitzat, ja que són els principis que han de comprometre la nostra actuació davant aquests òrgans com a conseqüència de la nostra actuació professional (exercici del dret de defensa de què són titulars els nostres clients, tutela efectiva); a més, l'autoregulació professional, en unió amb disposicions de rang legal (LEC, LECRIM, LOPJ), ha desenvolupat una sèrie de regles, recollides en l'article 10 del vigent CDAE, subdividit en tres apartats: el primer és una declaració bàsica de col·laborar amb les finalitats de l'Administració de Justícia, **aportant la idea bàsica que la defensa dels interessos particulars pels professionals de l'advocacia mai pot significar una desviació de les finalitats de la justícia (evitar el frau processal o substantiu)**; el segon és el cos de regles del precepte, i el tercer i últim, l'equiparació dels òrgans arbitrals als jurisdiccionals, a l'efecte de la norma.

Quant a l'apartat 2, el cos del precepte, s'estableixen tretze regles:

a), b) i e) Insisteix la norma en l'actuació lleial, de bona fe, respectant les finalitats de la justícia.

És una norma que afecta aspectes purament processals i que configura, en certa manera, l'òptica professional respecte als actes de mala fe processal, corregits per l'article 247 de la LEC, que preveu la sanció a les parts (i certs òrgans jurisdiccionals entenen també als mateixos professionals) i el trasllat de les actuacions al col·legi professional, per al seu examen disciplinari, si es considera que l'acte de mala fe processal és iniciativa del professional corresponent.

c), d) i g) Exhorta a respectar les persones que participen en l'Administració de Justícia, també en escrits o informes orals.

Hem de distingir l'objectiu d'aquestes normes, que és el respecte, amb el contingut de la llibertat reforçada d'expressió en l'exercici de la defensa, que permet una vehemència en el llenguatge recolzada en raons lògiques del fons de

l'assumpte, i que està dirigida, per aquesta connexió raonada amb la pretensió legítima de la part que es defensa, a adjectivar o reforçar l'argumentació tècnica; llibertat que, segons jurisprudència unànime del Tribunal Constitucional, exclou l'insult o la desqualificació personal.

f) Exhorta a mantenir la llibertat i independència, i a denunciar davant els òrgans jurisdiccionals o davant el col·legi d'advocats qualsevol ingerència externa a aquests principis.

h) Obliga a mantenir en secret les ofertes negociadores dels companys i companyes (d'ara endavant els companys) davant els òrgans jurisdiccionals.

i) i j) Obliga a complir amb els horaris judicials, denunciar els retards injustificats, comunicar als òrgans jurisdiccionals i als companys contraris qualsevol possible absència o incompareixença a assenyalaments, actes, etc.

k) Obliga a identificar-se amb el carnet col·legial davant els òrgans jurisdiccionals.

l) Obliga a concedir un termini de cortesia als companys contraris que es retardin en una compareixença judicial, si l'òrgan jurisdiccional ho admet.

m) Obliga a l'ús de la toga únicament en les dependències judicials, i per a les finalitats processals corresponents, i a haver de sol·licitar-ne autorització al col·legi professional si es requereix per a altres usos, i es prohibeix adherir a la toga qualsevol símbol o emblema diferent del col·legial.

2.6. Les obligacions formals de l'exercici

2.6.1. Els honoraris. Les relacions econòmiques amb els clients

L'actuació professional de l'advocacia té, lògicament, una contrapartida econòmica, derivada del dret a una remuneració per les prestacions dels serveis professionals i que ve presidida per un principi bàsic, que podem trobar en l'article 14.1 del CDAE, que textualment diu: «La quantia i règim dels honoraris són lliurement convinguts amb el client, amb respecte a les normes deontològiques i sobre competència deslleial».

Del redactat literal hem de fixar-nos en la llibertat d'honoraris; no hi ha, doncs, aranzels, ni tarifes, ni criteris orientadors que permetin fixar aquests honoraris en funció dels serveis prestats; aquesta llibertat té la seva base en la dificultat de regular la direcció del dret de defensa, les seves múltiples incidències, les necessitats de prova, l'experiència, l'estructura professional, l'èxit, etc.

Òbviament, hi ha una excepció: el torn d'ofici, en el qual la remuneració dels professionals de l'advocacia depèn dels barems compensatoris que en cada moment determini l'Administració.

Fixeu-vos en què les professions aranzelàries (notaris, registradors, procuradors) poden establir barems per les restriccions de cada gestió amb subjecció a quanties, si es vol, però suposant sempre serveis determinats i concrets; no depenen, per exemple, de l'èxit, poden errar, i respondran per això, però no poden tenir un resultat diferent per al client, de caràcter definitiu (pensem en la cosa jutjada) en funció dels seus coneixements, experiència, infraestructura, mitjans o col·laboradors.

En aquest principi conviu un avantatge: cada professional és lliure de determinar els seus honoraris, i un inconvenient: si no pactem clarament amb el client els nostres honoraris, o les bases per a determinar-los, serà impossible decidir quins són.

I no es pot acudir a cap norma orientadora col·legial per a justificar uns honoraris, ja que aquestes normes, a més del seu caràcter simplement «orientador», únicament tenen la seva justificació per al compliment del mandat de l'article 246.1 de la Llei d'Enjudiciament Civil (LEC), a l'efecte del preceptiu informe «quasi pericial» del col·legi professional en matèria d'impugnació de costes per excessives, o d'informe sobre impugnació de reclamacions ordinàries d'honoraris, ja no amb aquesta justificació legal.

Els col·legis professionals, sobre la base d'aquest mandat, intervenen emetent, a requeriment judicial o de part en processos declaratius, dictàmens que poden considerar-se com a pericials sobre l'adequació de les minuts d'honoraris sotmeses al seu examen; per a això, precisen elements objectius, els denominats criteris orientadors, que han de ser aplicats a aquest dictamen en funció del cas concret, per la qual cosa no solament ha de tenir-se en compte la quantia de l'assumpte –el que moltes vegades constitueix una referència no rellevant–, sinó també les característiques de l'assumpte, la seva complexitat, la seva dificultat, la intensitat en la dedicació, l'especialització, la urgència, l'interès d'assumpte o la seva utilitat per al client.

L'article 14 del CDAE, a continuació, fixa una sèrie d'obligacions, les que denomina «amb respecte a les normes deontològiques»:

1) El mateix número 1, en la seva segona part, introdueix l'obligació de practicar l'oportuna liquidació d'honoraris al client o clienta, quan finalitzi l'encàrrec professional; el número 4 concreta la forma mitjançant una minuta

d'honoraris que compleixi amb les prescripcions fiscals generals sobre facturació, i el número 5 introdueix la possibilitat d'emissió de factures «proforma», sense validesa per a exigir amb elles els honoraris pendents.

2) El número 2 disposa que els honoraris han de ser percebuts per qui hagi portat efectivament la direcció de l'assumpte, considerant contrària a la dignitat de la professió (no és una prohibició *ad hoc*) la participació d'honoraris (les comissions), però amb unes excepcions, com són les de les lletres a) a d), concretament, quan això respongui a una real col·laboració jurídica entre professionals de l'advocacia, quan respongui a una figura associativa o quan siguin compensacions a qui hagi abandonat una associació, o als hereus del professional de l'advocacia mort.

3) El número 3 insisteix a prohibir la participació dels honoraris (comissions) amb altres persones no professionals de l'advocacia, excepte col·laboracions professionals conegudes i consentides pels clients.

4) Finalment, fa referència al fet que la llibertat d'honoraris pactats no ha de quedar limitada per una condemna en costes i els límits que suposen, sinó que els clients han de satisfer els excedents.

5) * En l'article següent, el 15, el CDAE situa la regulació dels fulls d'encàrrec, als quals ja vam fer referència, per la seva incardinació en la constitució de les relacions econòmiques amb els clients.

L'article 16 del CDAE introdueix el concepte i la figura de la provisió de fons, així com els pagaments a compte, i estableix cinc apartats: en el número 1, estableix la possibilitat que se sol·licitin pagaments a compte del treball dels professionals de l'advocacia; en limita la quantia en el número 2 en funció de les previsions raonables de l'assumpte i el número 3 faculta a rebutjar un assumpte per falta de provisió, o fins i tot a la seva renúncia, una vegada acceptat, per causa.

El número 4 equipara aquesta possibilitat i condicions també per assumir despeses de l'assumpte, les denominades despeses avançades, que seran aquelles despeses abonades pel professional de l'advocacia per compte del client i facturades al client (Hisenda exigeix en la comptabilitat dels professionals la deguda comptabilització de les despeses avançades mitjançant un llibre específic, la qual cosa obeeix a una qüestió lògica com és evitar que, en barrejar-se aquest moviment de diners amb els comptes del professional, pugui justificar-se'n l'origen i destinació aliena a la comptabilitat pròpia).

Finalment, el número 5 obliga a estendre rebut de les provisions i recorda l'obligació tributària de facturar les provisions per a honoraris (aquestes provisions de fons són diners propietat del client, que estan en dipòsit en els comp-

tes del professional de l'advocacia, per la qual cosa no podrà disposar-ne fins que no es vagin produint les despeses, es vagin pagant, i es vagin prestant els serveis).

I el CDAE, en els articles 17 a 19, aprofundint en les obligacions específiques en matèria de relació econòmica amb el client, estableix alguna regla més, com la de l'article 17, que considera contrari a la correcció deontològica la impugnació d'honoraris dels companys, o la recomanació als seus clients de fer-ho, quan no hi hagi fonament per a això (de fet, algun col·legi d'advocats inicia expedients disciplinaris a aquells professionals de l'advocacia impugnants que vegin desestimada aquesta impugnació, de forma automàtica quan la diferència entre el pagament proposat i l'acceptat es considera desproporcionada).

En el seu article 18 torna a incidir en la idea ja vista, i fins repetida, de la prohibició del pagament de comissions per la captació de clientela.

I l'article 19 estableix, de forma exhaustiva, una sèrie de regles sobre el tractament de fons aliens per part dels professionals de l'advocacia, que repeteixen algunes de les normes ja introduïdes en el tractament de les provisions de fons, però aquesta vegada específicament regulant-ne el règim:

1 i 2) Si s'està en possessió de fons dels clients, **han d'estar dipositats en comptes bancaris específics i individualitzats si és possible, de disposició immediata** (no poden estar en dipòsits a termini, fons d'inversió, accions, etc.). Hi ha d'haver la deguda comptabilitat (llibre de provisions de fons), i s'ha de conèixer l'origen dels fons, que han d'estar vinculats amb l'assumpte encarregat.

3) No pot haver-hi moviments entre fons de diferents clients o clientes i els comptes no poden tenir saldo deutor (és a dir, el professional de l'advocacia no pot disposar dels fons per a altres finalitats que els previstos en rebre'ls).

4 i 7) Solament es poden usar els fons per mandat del client o legal, i el professional de l'advocacia no pot disposar-ne per a altres finalitats, o sense aquest mandat; **així mateix està prohibit usar-los per al pagament dels honoraris propis, excepte pacte exprés que estableixi el contrari (prohibició de compensar honoraris amb fons del client).**

5) Referència a les disposicions del blanqueig de capitals; cal comprovar l'origen dels fons.

6 i part del 7) Els fons rebuts han de ser objecte de liquidació (rendició de comptes) amb qui els va lliurar i no poden estar en mans del professional de l'advocacia més temps del necessari, d'acord amb les característiques de l'assumpte.

2.6.2. La publicitat

El CDAE, en la seva nova redacció, concedeix, per espai en la norma, una especial importància a la regulació de la publicitat de l'advocacia; ho fa en el seu article número 6, que subdivideix en nou apartats i que parteix d'un principi general i segueix amb detall la incidència de les regles deontològiques en el contingut i forma de la publicitat.

1) En el seu número 1, introdueix aquest principi: **la publicitat de l'advocacia és lliure**, encara que ho digui amb la frase «**es pot realitzar lliurement publicitat dels serveis professionals**»; com a conseqüència d'aquest principi, ens podríem preguntar per quin motiu, llavors, cal regular-la, i la resposta és a continuació, en el precepte «**ha de respectar la legislació vigent sobre la matèria, competència deslleial i normes deontològiques de l'advocacia**», i aquest respecte es tradueix en els apartats següents:

2) Ha de respectar els principis bàsics de la professió, com la llibertat de defensa, la independència dels professionals de l'advocacia, la integritat, el secret professional i aquells fixats en la Llei General de Publicitat: que sigui veraç i objectiva, i a més digna (concepte aquest últim de caràcter jurídic indeterminat).

3) Ha d'informar del nombre de col·legiat o col·legiada i del col·legi d'adscripció de qui l'efectua, i ha d'evitar:

a) La vulneració del secret professional.

b) La incitació genèrica al plet o conflicte (recordem l'obligació deontològica de procurar sempre el pacte, la mediació, l'arranjament amistós).

c) L'oferta de serveis professionals, de forma directa, o per mitjà de tercers (intermediaris, comissionistes, recordem...), a les víctimes directes o indirectes (familiars...) de catàstrofes, calamitats o altres successos que haguessin causat un **nombre elevat de persones afectades** (de nou, un concepte jurídic indeterminat i interpretable), de manera que no es permeti la lliure elecció d'advocat o advocada per part del perjudicat, i, com a mesura de temps cert, en cap cas fins a transcorreguts quaranta-cinc dies des del fet o succés (quarantena), termini derivat de l'article 8 de l'Estatut de la Víctima (Llei 4/2015, de 27 d'abril); termes idèntics ja per a tot tipus de successos, sempre que es vegi minvada aquesta llibertat d'elecció de professional (lògicament, s'obre una excepció, i és que sigui el perjudicat qui sol·liciti la intervenció professional).

d) La promesa d'obtenir resultats que no depenen exclusivament del professional de l'advocacia.

i) La referència a clients i/o als seus assumptes sense la seva autorització.

- f) La utilització dels emblemes institucionals del col·legi d'advocats o consells autonòmics que pugui crear confusió en els consumidors, excepte aquells creats especialment per a reforçar o difondre la condició professional.
- g) La referència a l'exercici d'activitats que fossin incompatibles per Llei amb l'advocacia.
- h) I una referència general a qualsevol vulneració de les regles deontològiques amb l'activitat publicitària.
- 4) En el marc de la publicitat veraç, obligada per la Llei General de Publicitat, els esments a especialització han de respondre a titulacions homologades.
- 5) En el mateix marc, els qui exerceixin amb un títol estranger han de fer esment d'aquest títol, no del de professional de l'advocacia, que és el de l'Estat espanyol.
- 6) O fer esment del país d'origen i formació.
- 7) O fer esment de les circumstàncies especials d'un altre país que habilitin el professional per a l'exercici en el nostre estat. Es prohibeix traduir el títol espanyol en l'exercici a l'estranger.
- 8) Finalment, es prohibeix la publicitat encoberta, és a dir, la que es pugui practicar mitjançant espais en mitjans, internet, etc., sense que consti expressament i clarament (lloc visible) que es tracta de publicitat.

2.6.3. La lleialtat professional. La competència. La captació deslleial de clientela

La nova redacció del CDAE ha substituït l'anterior referència directa a la competència deslleial, titulant el seu article 7 com la **lleialtat professional** per interpretar i determinar que és sobre la base de la deguda lleialtat entre professionals, amb especial subjecció a les regles deontològiques, que l'exercici professional ha d'exercir-se en el marc de la lliure competència, encara que amb els límits que aquestes bases suposen. Detalla el precepte a continuació, prohibint la captació deslleial de clients (número 2) o diverses pràctiques que es relacionen en el número 3, lletres a) a d), i que no deixen de ser transposicions a les regles deontològiques de les normes generals del mercat quant a competència deslleial (venda a pèrdues sota el supòsit d'oferta de serveis gratuïts), publicitat prohibida, defensa dels consumidors, introduint únicament una veritable especialitat d'aquesta norma com és, tornant de nou a la limitació a l'ús de tercers per a l'exercici d'una publicitat presumptament il·lícita, entendre que aquest ús és directament exercit pel professional de l'advocacia (lletra c).

3. La responsabilitat dels professionals de l'advocacia

Aquest mòdul formatiu finalitza amb el règim de responsabilitats en què es mou l'exercici professional; responsabilitats que podem agrupar en tres grans espais, no sempre aïllats entre si: responsabilitat penal, responsabilitat civil i responsabilitat disciplinària.

3.1. La responsabilitat penal

L'exercici professional pot suposar, en l'àmbit estrictament de la pràctica professional o de l'encàrrec, la comissió d'algun delictes tipificat en el nostre Codi penal, ja sigui d'aquells delictes que no responen exclusivament a l'actuació del professional de l'advocacia, que podem denominar com a generals, ja sigui d'aquells delictes especialment tipificats en relació amb l'exercici professional, o agreujats quant a aquest exercici:

3.1.1. Delictes específics per l'exercici de la professió

Són aquells agrupats en el títol XIX, capítol VII, del vigent Codi penal, titulat «Dels delictes d'obstrucció a la justícia i de la deslleialtat professional», format pels articles 463 a 467, els quals contenen previsions per a tots els operadors jurídics, o per a aquells que intervenen en processos judicials, fins i tot per a les parts, però amb el denominador comú d'estar sempre agreujats quan l'autor sigui professional de l'advocacia, com en els articles:

- **463.** Provocar la suspensió d'una causa penal quan l'investigat/imputat estigui pres per aquesta causa.
- **464.** La coacció amb violència o intimidació dels testimonis, perits o parts d'un procés, amb la finalitat de modificar-ne les intervencions.
- **465.** La destrucció o inutilització de documentació o actuacions originals que hagin estat traslladades al professional de l'advocacia.
- **466.** Revelar el secret professional o actuar en conflicte d'interessos defensant diverses parts amb pretensions oposades, o presumptament contradictòries, en un procés penal.
- I finalment, l'article **467**, que defineix la deslleialtat professional com aquella actuació dolosa en perjudici dels interessos que li han estat confiats, o aquella de caràcter negligent derivada de negligència professional de rellevància penal, és a dir, culposa.

Aquesta redacció és d'especial rellevància en l'exercici professional, ja que es tracta del tractament penal específic de l'error professional, o la mala praxi professional, en el marc d'una negligència greu, i queda, generalment, despenalitzada la imprudència simple o lleu, encara que aquests conceptes de gravetat o levitat hauran de ser objecte d'interpretació per l'òrgan decisor penal; com és lògic, no hi ha una uniformitat en els límits d'aquesta gravetat o levitat, per la qual cosa trobarem defensors de l'última ràtio del dret penal, remetent tota imprudència a l'àmbit exclusiu de la responsabilitat civil, o defensors de l'intervencionisme penal en l'error.

3.1.2. Delictes de caràcter general comeses en l'exercici de la professió

D'altra banda, podem trobar-nos en el si de l'exercici professional amb la contingència que l'actuació professional suposi, en determinades situacions, la possibilitat de comissió d'il·lícits penals com a autors o cooperadors necessaris.

A títol il·lustratiu, i no tancat, podem pensar: en l'apropiació indeguda de fons dels nostres clients; en la col·laboració en la creació de situacions d'insolvència punible; en la creació d'estructures per al delicte fiscal, blanqueig de capitals, finançament del terrorisme; en la cooperació en delictes contra els drets dels treballadors; en la redacció d'interposició de denúncies o querelles falses; en l'estafa; en la revelació de secrets; en la violació de correspondència, etc.; la característica que els defineix serà la d'«estar presumptament comesos en l'exercici de la professió».

I la conseqüència de les condemnes per aquests delictes, generals o específics, és que la pena principal porta aparellada també l'accessòria de suspensió en l'exercici de la professió, conseqüència que delimita perfectament el criteri del jutgador sobre el concurs necessari o determinant de l'exercici professional en l'il·lícit penal.

3.2. La responsabilitat civil

L'actuació professional dels professionals de l'advocacia quan, per error o negligència, provoca un resultat perjudicial per al client, concepte diferenciat amb el «resultat advers», ja que el treball dels professionals de l'advocacia és de mitjans, no de resultats, d'ús d'aquells mitjans adequats a la defensa dels interessos confiats, amb independència del resultat que al final s'aconsegueixi, genera el naixement, exclòs l'ordre de responsabilitat penal, possible, ja examinat anteriorment, d'un altre ordre de responsabilitat, la civil, que pot ser compatible amb la penal (responsabilitat civil que neix del delicte), i que en aquest

cas s'hi confon. En tot cas, aquesta responsabilitat significa, en el terreny pràctic, l'**obligació de reparar el dany, el perjudici**, és a dir, d'indemnitzar per l'error o per l'actuació negligent greu o dolosa.

Per això, tenint en compte que la contingència de l'error professional ha de ser contemplada en qualsevol actuació del professional de l'advocacia, les normes deontològiques exigeixen la deguda cobertura pel professional de l'advocacia d'aquestes contingències, bé obligant a la subscripció d'una assegurança de responsabilitat civil ajustat a les contingències (article 18 de la NAC a Catalunya, o 20.2 del CDAE per a les societats professionals), bé obligant al fet que, per qualsevol mitjà, assegurement o patrimoni personal, s'ofereixi aquesta cobertura (article 20.1 del CDAE), sense arribar, encara, a l'obligació de la cobertura per assegurança.

3.3. La responsabilitat disciplinària

La transgressió de les normes deontològiques, traduïdes en obligacions per als professionals de l'advocacia, suposa, a més de les possibles conseqüències en el camp de la responsabilitat civil o penal, si fos el cas, el naixement d'una responsabilitat específica associada a l'exercici professional, exclusiva d'aquest exercici, impossible sense el mateix, la qual es denomina disciplinària, ja que la seva conseqüència primera i directa seria la imposició d'una sanció d'ordre disciplinari, després de la tramitació d'un expedient d'aquest ordre.

A la vista, doncs, d'aquesta especial subjecció de responsabilitat per als professionals, és necessari que, en el marc de l'habilitació legal necessària (reserva de llei) atorgat per la Llei de col·legis professionals de l'Estat, o l'autonòmica de Catalunya de l'exercici de les professions titulades i dels col·legis professionals, es determini prèviament un règim disciplinari i la tipificació de les infraccions professionals, col·legials, la qual cosa trobem, quant al règim estatal, en els articles 78 a 93 de l'EGA, o en els articles 60 a 99 de la NAC.

A l'efecte d'aquesta formació és rellevant atendre el compliment, doncs, dels requisits del dret sancionador, que no són altres que els del dret penal, i que poden resumir-se en la necessitat d'una **norma prèvia i escrita** que permeti conèixer les obligacions, les seves infraccions i les conseqüències d'aquestes transgressions, així com d'una **norma adjectiva**, de procediment, que signifiqui la garantia per al professional imputat de la infracció, que és objecte d'un expedient just, contradictori i amb respecte a la presumpció d'innocència i tots aquells principis exigits pel dret sancionador de l'Estat (penal o disciplinari), en aquest supòsit delegat, com a funció pròpia, als col·legis professionals.

Règim disciplinari de l'Estat. Articles 78 a 93 de l'EGA

L'Estatut General de l'Advocacia Espanyola (EGA), i sota el títol de «Responsabilitat disciplinària», regula:

a) Articles 78 i 79: la subjecció a responsabilitat disciplinària dels professionals de l'advocacia (la norma encara no preveu la responsabilitat disciplinària de les societats professionals). I recorda, en l'article 78, l'obligació de comunicar al col·legi professional

la intenció o encàrrec d'interposar accions penals o civils contra companys, i obliga a l'intent d'una mediació col·legial prèvia.

b) Articles 80 a 82: les facultats disciplinàries dels col·legis professionals i consells autonòmics o el general; disposa la competència del degà i juntes col·legials en l'article 81, i limita, en l'article 81.2, les sancions que poden imposar-se, que són amonestació privada personal, o per escrit, suspensió en l'exercici de la professió per un termini no superior a dos anys, o l'expulsió.

c) Els articles 83 a 93 són l'eix nuclear del procediment disciplinari, i preveuen:

Articles 83 a 86. Els tipus infractors, que poden ser molt greus, greus o lleus; es detallen (tipicitat) les faltes professionals per aquest detall, encara que de la seva lectura es pot inferir una certa discrecionalitat en molts dels tipus.

Article 87. Les sancions que poden correspondre a les infraccions prèviament tipificades.

Article 88. Els òrgans competents per a la imposició de les sancions sobre la base de la seva graduació prèvia, el quòrum per a la imposició de sancions superiors a sis mesos de suspensió en l'exercici de la professió.

Articles 89 a 92. L'execució de les sancions, l'extinció de la responsabilitat disciplinària, la prescripció de les infraccions, la prescripció de les sancions, la seva anotació en l'expedient personal dels professionals de l'advocacia, i la rehabilitació.

Hem de tenir en compte el següent:

- Que el procediment sancionador manté un paral·lelisme gairebé absolut amb el procediment penal, ja que tots dos són expressions de la facultat punitiva de l'Estat, una directa i l'altra delegada, que ha d'estar regulat de forma específica pels mateixos professionals (autoregulació), però sense excedir dels límits dels principis establerts en les Lleis 39 i 40/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu.
- Que la normativa estatal es complementa, en aquest moment, pel Reglament del procediment disciplinari, aprovat pel Ple de l'Advocacia Espanyola (CGAE) en data 27 de febrer de 2009.
- Que està prevista una reforma en profunditat de certs aspectes del procediment sancionador estatal, amb l'entrada en vigor d'un nou EGA, però la seva adequació a la legalitat es troba en un període de suspensió del tràmit que no ens fa disposar en aquest moment d'aquesta nova versió.

Règim disciplinari autonòmic de Catalunya. Articles 60 a 99 de la NAC

La normativa vigent de l'advocacia catalana, també reformada el 2019 en una sola norma, integra tots els aspectes relacionats amb l'ordre disciplinari col·legial i regula:

Article 60. El principi de la responsabilitat disciplinària dels professionals de l'advocacia i les societats professionals (diferència amb l'EGA).

Articles 61 a 62. La potestat disciplinària col·legial i els òrgans competents per a l'exercici de la potestat disciplinària.

Articles 63 a 71. El principi de tipicitat i el detall dels tipus d'infraccions, també distingides en molt greus, greus o lleus, introduint les infraccions col·legials, en tipus de vegades coincidents, els més greus fonamentalment, amb l'EGA, i de vegades en un major detall de descripció dels tipus (diferència amb l'EGA).

Articles 72 a 76. Les sancions, la seva graduació, el concurs d'infraccions.

Articles 77 a 78. La responsabilitat disciplinària de les societats professionals (**diferència amb l'EGA**).

Article 79. Execució, extinció de la responsabilitat disciplinària, prescripció d'infraccions i sancions i la seva rehabilitació.

Articles 83 a 98. El procediment disciplinari en totes les seves fases, inici, desenvolupament, prova, drets dels imputats, etc., i el 99, la possibilitat de publicació de les sancions.

Hem de tenir en compte:

- Que hi ha importants diferències en el procediment entre l'EGA i la NAC, que s'equilibraran sensiblement quan la reforma de l'EGA sigui una realitat.
- Que l'examen d'accés a la professió és d'àmbit estatal i no preveu, com a matèria de temari d'examen, les especialitats autonòmiques, per la qual cosa el règim disciplinari sotmès a tal prova és el de l'EGA, el que estigui en vigor cada moment, tret que es reformi aquest extrem.

4. Les noves tecnologies

El nou redactat del CDAE preveu ja una sèrie de previsions quant a l'ocupació de les noves tecnologies en l'exercici professional, i en l'article 21 estableix un principi que no per lògic no deixa de ser rellevant: **«L'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació no exigeix de complir les normes deontològiques que es regulen en la norma».**

Sobre la base d'aquest principi, el número 2 de l'article 21 obliga a un ús responsable i diligent de la tecnologia, i indica que s'**«ha d'extremar la cura en la preservació de la confidencialitat i el secret professional».**

I finalment, en el número 3, estableix regles per a l'ús adequat i prudent de les tecnologia de la informació i la comunicació, i que són rellevants les obligacions d'identificació de la lletra a), les de comprovació o assegurament de la persona del receptor de la lletra b), i l'abstenció del **reenviament** de les comunicacions entre professionals a tercers, entre ells els clients.

5. Les societats professionals

Finalitza el CDAE, i aquesta formació, amb un esment molt breu a les societats professionals; en el seu article 22, estableix que l'exercici a través de societats professionals no pot ser com a mitjà per a eludir el compliment de les obligacions deontològiques, norma que fixa aquest principi per la realitat actual de la falta de regulació, en l'àmbit estatal, de la responsabilitat disciplinària de les societats professionals, que impedeix anar més enllà de la declaració d'intencions i deures que preveu.

Activitats

A continuació es plantegen una sèrie de supòsits perquè l'estudiant els respongui com a activitat voluntària i de reforç de la seva formació. Seguidament s'ofereixen les solucions:

1. Com a advocat o advocada de l'Elisenda, que és administradora solidària de la Mercantil ZZZ, que era amiga personal i clienta des de feia molts anys, hem prestat serveis professionals a l'Elisenda i a la Mercantil ZZZ. Per encàrrec seu, hem assistit a totes les juntes d'accionistes dels últims anys.

En aquest moment ZZZ està en fase de liquidació, i ens hem encarregat professionalment també de la seva dissolució i liquidació. En aquesta fase, uns accionistes minoritaris de ZZZ volen exercir una acció de responsabilitat contra l'Elisenda, l'anterior administradora. Ens podem fer càrrec de la defensa de l'Elisenda en aquest tipus d'accions?

2. Som el professional de l'advocacia de la Raquel, que està divorciada del seu marit, a qui pretén interposar l'execució de la sentència de divorci, per impagament de pensions. Fa un temps vam ser professionals de l'advocacia d'una empresa de l'exmarit, que era una societat limitada unipersonal de la qual era l'únic accionista. Podem assumir la defensa de la Raquel en l'execució dinerària?

3. Tenim un assenyalament judicial per a la celebració de l'audiència prèvia d'un procediment ordinari, per a quatre dies després, i el client encara no ha atès la provisió de fons que li sol·licitem per portar el seu assumpte, i s'ha pagat únicament el procurador dels tribunals:

- a) L'impagament de la provisió de fons és causa suficient per renunciar a l'encàrrec del client?
- b) Podem no assistir a l'assenyalament ja que entenem que la falta de provisió de fons és causa de renúncia?
- c) Quins requisits ha de complir la renúncia? Cal posar-la en coneixement del jutjat? Pot l'òrgan jurisdiccional imposar-nos alguna sanció si renunciem en aquest supòsit?

4. En Ronaldo ens encarrega la interposició d'una querella criminal contra en Raül, un professional de l'advocacia que, segons ell, s'ha quedat amb les costes d'un procés sense el seu consentiment, a fi de compensar i cobrar els seus honoraris:

- a) Hi ha algun requisit deontològic previ per a l'acceptació i exercici d'aquest encàrrec?
- b) En Raül pot compensar-se, sense l'autorització d'en Ronaldo, els seus honoraris amb les costes pagades per la part contrària?

5. L'Eva, companya, ens comunica la substitució en la defensa que estàvem portant a favor de la Clara en els assumptes següents:

- Un procediment civil pendent d'instar l'execució de la sentència ja ferma i en què disposàvem de provisió de fons per a tota la seva tramitació.
- La redacció d'un contracte d'arrendament de local de negoci, les condicions del qual ja estaven pactades, però per a la gestió del qual no hi havia provisió de fons, ja que el pacte era cobrar els honoraris si se signava el contracte.
- La interposició d'una demanda civil per incompliment de contracte, per la qual no disposàvem de provisió de fons, ja que l'acció estava en estudi.

- a) Està obligada l'Eva a comunicar la seva intervenció en els tres assumptes? Si algun no és judicial, també? I si solament estava pendent l'execució, també?
- b) Què hem de fer davant les situacions específiques de cada supòsit en matèria d'honoraris? Tindrà alguna obligació l'Eva en aquest aspecte?
- c) Podem negar-li a l'Eva la seva intervenció professional en substitució nostra? Què haurà de fer l'Eva si li comuniquem que no acceptem la seva intervenció, o no li donem acusament de la seva comunicació?

6. L'Enric vol aportar a un procediment judicial les propostes d'acord plantejades per un altre company, amb el qual estaven negociant, sense haver arribat a cap acord, però que li comportarien un gran avantatge processal, ja que les propostes del contrari ja suposaven l'acceptació de bona part de les pretensions del seu client i, a més, és l'únic mitjà eficient de prova del que disposa.

- a) L'Enric pot aportar aquesta documentació?

b) Què ha de fer l'Enric si considera que no aportar aquestes propostes suposaria una lesió injusta i greu per al seu client, de manera que s'establiria un desequilibri processal?

Solucionari

1. Sí, ja que no consta en el supòsit que hàgim estat professionals de l'advocacia dels accionistes minoritaris que interposen l'acció, i ho fan a títol personal, no com a acció social de la societat.

2. Sí des del punt de vista formal, ja que no consta en el supòsit que mai hàgim estat professionals de l'advocacia de l'exmarit de la Raquel, i la seva societat mercantil té personalitat jurídica pròpia i diferenciada. Si comptéssim, per l'encàrrec societari, d'informació privilegiada personal de l'exmarit de la Raquel, hauríem de rebutjar l'encàrrec.

3. a) La renúncia no requereix cap causa concreta, encara que la falta de pagament d'una provisió de fons és una de les causes més freqüents.

b) La renúncia no pot suposar deixar en indefensió el client i no acudir a l'assenyalament significaria un perjudici processal important o determinant, per la qual cosa haurem d'assistir i renunciar posteriorment.

c) La renúncia ha de comunicar-se al client, de manera que quedi constància, i en aquest cas també ha de posar-se en coneixement del jutjat, sol·licitant les mesures que siguin necessàries o oportunes per evitar deixar en indefensió el client, o duent-les a terme, i el jutjat, ja que es practicaria amb menys de set dies d'antelació a l'assenyalament, si considerés que la causa no la justificava, podria imposar una sanció al professional de l'advocacia.

4. a) Caldrà comunicar l'encàrrec a la junta de govern del col·legi d'advocats, a l'efecte d'intentar la celebració d'una mediació.

b) No, en Raül no pot compensar els seus honoraris pendents amb fons propietat del client, tret que compti amb el seu consentiment exprés.

5. a) Sí, sempre cal comunicar la substitució, amb independència que l'encàrrec sigui judicial o privat, ja que la norma no distingeix supòsits i no importa en quina fase es trobin.

b) Caldrà procedir a fer la liquidació econòmica de cada assumpte, compensant les provisions de fons, si escau, mitjançant les corresponents factures o minutes d'honoraris.

c) No, no podem negar-nos a la substitució si se'ns ha comunicat per escrit i s'ha comunicat la designació, i en el cas que en neguéssim la substitució o no justifiquéssim recepció, haurà de comunicar la substitució al col·legi d'advocats, que en justificarà la recepció.

6. a) No, l'Enric no pot aportar aquestes comunicacions, ja que són confidencials, subjectes a secret professional.

b) L'Enric, primer, haurà de sol·licitar el consentiment del seu company, i si no l'obté, sol·licitar-lo a la junta de govern del col·legi d'advocats, que decidirà de forma discrecional, després d'un expedient contradictori.

